

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Błaszczyk

w sprawie **P. K.**

podejrzanego o czyn z art. 207 § 1 k.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 29 czerwca 2022 r., w trybie art. 535 § 3 k.p.k.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę podejrzanego

od postanowienia Sądu Okręgowego w B.

z dnia 9 czerwca 2021 r., sygn. akt VIII Kz [...]

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w B.

z dnia 10 maja 2021 r., sygn. akt XIII K [...],

w przedmiocie umorzenia postępowania i zastosowania środka zabezpieczającego

w postaci pobytu w szpitalu psychiatrycznym

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

2. zwolnić P. K. z kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w B. postanowieniem z dnia 10 maja 2021 r., sygn. akt XIII K [...], na podstawie art. 17§1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 31 § 1 k.k. umorzył postępowanie karne przeciwko **P. K.** podejrzanemu o czyn z art. 207 § 1 k.k. W oparciu o art. 93b § 1, 3, 5 k.k., art. 93c pkt 1 k.k., art. 93 g § 1 k.k. zastosował wobec tego podejrzanego środek zabezpieczający w postaci pobytu w zakładzie psychiatrycznym. Kosztami postępowania Sąd obciążył Skarb Państwa.

Zażalenie wniosła obrońca podejrzanego. Zaskarżonemu postanowieniu

zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych mających wpływ na rozstrzygnięcie, a mianowicie orzeczenie środka zabezpieczającego o największej dolegliwości, tj. umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym pomimo logicznego kontaktu słownego z podejrzanym, poprawy jego stanu psychicznego, zrozumienia swego błędnego postępowania oraz wiedzy o chorobie psychicznej i uzależnieniach, co dawało Sądowi możliwość zastosowania środka zabezpieczającego w postaci leczenia ambulatoryjnego i terapii uzależnień.

Nadto obrońca podejrzanego sformułowała zarzut naruszenia przepisów postępowania mających wpływ na rozstrzygnięcie, a polegającego na zastosowaniu tymczasowego aresztowania w sytuacji, gdy podejrzany jest osobą chorą psychicznie, cierpiącą na schizofrenię paranoidalną, a w chwili popełnienia czynu miał zniesioną poczytalność. Dlatego w ocenie obrońcy wystarczające było oddanie go pod dozór oraz skierowanie na leczenie ambulatoryjne.

Sąd Okręgowy w B., sygn. akt VIII Kz [...], po rozpoznaniu w dniu 09 czerwca 2021 r. zażalenia obrońcy P. K., na podstawie art. 437 § 1 k.p.k., zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w B. utrzymał w mocy, dzieląc jednocześnie zasadność dalszego stosowania tymczasowego aresztowania. Kosztami procesu za postępowanie odwoławcze Sąd obciążył Skarb Państwa.

Komisja Psychiatryczna do Spraw Środków Zabezpieczających przy Ministrze Zdrowia w opinii wydanej w dniu 25 maja 2021 r. na zlecenie Sądu Rejonowego w B., po zapoznaniu się z aktami sprawy uznała, że P. K. powinien przebywać w zakładzie psychiatrycznym, dysponującym podstawowym poziomem zabezpieczenia. Wskazała Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w S. jako właściwe miejsce realizacji środka zabezpieczającego.

Kasację od orzeczenia Sądu Okręgowego wniosła obrońca podejrzanego podnosząc zarzut rażącej obrazę prawa procesowego, mającego istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie obrazę art. 7 k.p.k. i art. 177 § 1 k.p.k., poprzez zaniechanie ustalenia społecznej szkodliwości czynu i pominięcie zeznań świadków w postaci funkcjonariuszy policji biorących udział w interwencji w dniu 27 lutego 2021 r., w mieszkaniu przy ulicy W. w B.: A. L. i M. I., w sytuacji gdy był to niezbędny element do ustalenia zastosowania odpowiedniego środka zabezpieczającego. Obrońca zarzuciła także obrazę art. 193 k.p.k. poprzez

dokonanie przez Sąd wybiórczej oceny opinii psychiatryczno-psychologicznej i tym samym uznanie, że niezbędne jest stosowanie środka zabezpieczającego o charakterze izolacyjnym, gdy istniały przesłanki do stosowania środka zabezpieczającego o charakterze wolnościowym.

Kolejne zarzuty wywiedzione w kasacji dotyczyły rażącej obrazę prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 93b § 1 k.k., art. 93g § 1 k.k. i art. 115 § 2 k.k., sprowadzające się do uznania, że Sąd nie ustalił społecznej szkodliwości czynu, nie rozważał sytuacji zdrowotnej podejrzanego, jego uprzedniej niekaralności, a tym samym niezasadnie zastosował wobec podejrzanego środek zabezpieczający w postaci umieszczenia w zamkniętym zakładzie psychiatrycznym.

Podnosząc tak skonstruowane zarzuty obrońca podejrzanego wniosła o uchylenie prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w B. o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu Sądowi.

W pisemnej odpowiedzi na kasację Prokurator Rejonowy B. – Południe w B. wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja okazała się bezzasadna w stopniu oczywistym, co upoważniało Sąd Najwyższy do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

Przypomnieć należy, że kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia i przysługuje stronie, stosownie do art. 519 k.p.k., m.in. od prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego, ale wyłącznie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia (art. 523 § 1 k.p.k.).

Postępowanie kasacyjne służy więc, co do zasady, kontroli orzeczeń sądów odwoławczych z punktu widzenia dochowania norm prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy nie jest natomiast uprawniony do ponownej, samodzielnej oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów i dokonywania kontroli poprawności poczynionych na ich podstawie ustaleń faktycznych, skutkujących zastosowaniem odpowiednich przepisów prawa materialnego.

W niniejszym postępowaniu Sąd Okręgowy nie modyfikował rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego, o czym świadczy utrzymanie w mocy zaskarżonego zażaleniem postanowienia. Tymczasem, zarówno sposób zredagowania zarzutów kasacyjnych, jak i argumentacja przedstawiona na ich poparcie, wskazują na niepokodzenie się skarżącej, procesowo reprezentującej podejrzanego, z treścią postanowienia Sądu I instancji, a nie orzeczenia Sądu odwoławczego.

Argumentem za takim stanowiskiem Sądu Najwyższego jest w pierwszej kolejności treść uprzednio wywiedzionego w sprawie zażalenia. Analogiczne zastrzeżenia, jak te sformułowane pod adresem Sądu Okręgowego stanowiły przedmiot zarzutów odnoszących się do rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego, których Sąd odwoławczy nie podzielił. Jakkolwiek powielenie w kasacji argumentacji przedstawionej wcześniej w zwykłym środku odwoławczym może być w niektórych sytuacjach skuteczne, to dotyczy to jedynie przypadków, gdy sąd odwoławczy nie rozpoznał należycie wszystkich zarzutów apelacyjnych i nie odniósł się do nich w uzasadnieniu swojego orzeczenia zgodnie z dyspozycją art. 457 § 3 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2016 r., V KK 207/16).

Dokonując analizy materiałów postępowania Sąd Najwyższy uznał jednak za zasadne poczynienie kilku uwag odnoszących się do argumentacji podnoszonej przez skarżącego.

Jako oczywiście bezzasadny należało uznać zarzut obrazy art. 193 k.p.k. Sąd odwoławczy nie oceniał samodzielnie dowodu z opinii biegłych, a jedynie przez pryzmat zarzutów zażalenia kontrolował poprawność dokonania tej oceny przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Okręgowy uznał, że przeprowadzona przez biegłych psychiatrów i psychologa ocena stanu psychicznego podejrzanego pozwalała na ustalenie, że rozpoznana u niego choroba psychiczna zaburza całokształt procesów psychicznych, podejrzany pozostaje bez wglądu i krytycyzmu co do choroby psychicznej. Dodatkowo, ze względu na wieloletnie spożywanie alkoholu, występują u niego trudności z kontrolowaniem zachowań emocjonalnych i impulsywnych. Z powodu braku krytycyzmu chorobowego zachodzi wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez podejrzanego czynu zabronionego związanego z jego chorobą psychiczną (s. 4 - 5 uzasadnienia SO).

Należy zauważyć, iż biegli psychiatrzy i psycholog w sposób wyczerpujący i logiczny odpowiedzieli na postawione w toku procesu karnego przez prokuratora i Sąd pytania, a wnioski z przeprowadzonych badań sformułowali jednoznacznie. Sporządzona opinia jest jasna, profesjonalna, fachowa, rzetelna, oparta o istniejącą dokumentację medyczną, a zatem wydana na podstawie kompletnego materiału dowodowego. W ocenie Sądu odwoławczego nie było żadnych podstaw, aby ją kwestionować w jakimkolwiek zakresie.

Obrońca nie prezentując żadnych argumentów zarzucił, że Sąd drugiej instancji w wybiórczy sposób odczytał opinię biegłych lekarzy psychiatrów i psychologa, gdyż nie wziął pod uwagę zeznań, bez sprecyzowania jakich, złożonych w dniu 10 maja 2021., a z których miałyby wynikać, że właściwym środkiem zabezpieczającym wobec P. K. byłoby umieszczenie go w ośrodku leczenia terapii uzależnień. Nawet pobieżna lektura protokołu posiedzenia Sądu z dnia 10 maja 2021 r. nie dostarcza takiego dowodu. Biegli psychiatrzy i psycholog zgodnie podawali, że podejrzany dotychczas nie leczył się systematycznie, był bezkrytyczny w stosunku do choroby i swoich zachowań. Co więcej, nie przyjmował leków, a ostatni raz w poradni zdrowia psychicznego był w 2018 r. Dodatkowo podejrzany nadużywał alkoholu. Oba te czynniki powodowały, że P. K. dopuszczał się czynów niezgodnych z prawem. Biegłe podkreśliły przy tym, iż sytuacja zdrowotna podejrzanego od daty wydania opinii pisemnej nie uległa zmianie. Dlatego w ich ocenie stosowanie wobec podejrzanego środków zabezpieczających o charakterze wolnościowym nie będzie wystarczające. Za uzasadnione uznały one leczenie go w warunkach stacjonarnych, zamkniętego zakładu psychiatrycznego, gdzie również mógłby być poddany terapii od uzależnień, po uprzednim jednak ustabilizowaniu stanu psychicznego (k. 178-179, t. I).

Sąd Okręgowy w B. w toku postępowania odwoławczego wniosek biegłych w obszarze stosowania środka zabezpieczającego w pełni podzielił. Zresztą treść opinii koreluje z ustaleniami zawartymi w opinii Komisji Psychiatrycznej do Spraw Środków Zabezpieczających przy Ministrze Zdrowia, wydanej w dniu 25 maja 2021 r. na zlecenie Sądu Rejonowego w B.. Członkowie Komisji po zapoznaniu się z aktami sprawy uznali, że P. K. powinien przebywać w zakładzie psychiatrycznym, dysponującym podstawowym poziomem zabezpieczenia (k. 235 -238, t. II).

Jako oczywiście bezzasadny jawi się także zarzut wskazujący na obrazę prawa materialnego, tj. art. 93g § 1 k.k. art. 93b § 3 k.k. i art. 115 § 2 k.k. Już samo zakwalifikowanie uchybienia, którego skarżący upatruje w sferze ustaleń faktycznych, czyni ten zarzut oczywiście wadliwym. Niesłuszność przytoczonej argumentacji wynikała z faktu, że kwestie oceny wysokiego prawdopodobieństwa popełnienia przez P. K. czynu o wysokim stopniu społecznej szkodliwości należą właśnie do sfery ustaleń faktycznych, co w zakresie kognicji Sądu kasacyjnego - wyznaczonego treścią przepisów Rozdziału 55 Kodeksu postępowania karnego - musi rodzić skutek w postaci m. in. oczywistej bezzasadności nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Z tych wszystkich powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w części dyspozytywnej postanowienia.

Względy słuszności, na które złożyły się stan zdrowia oraz szczególna sytuacja życiowa, w jakiej znalazł się P. K., przemawiały za zwolnieniem go z kosztów sądowych postępowania kasacyjnego (art. 624 § 1 k.p.k.).

[as]